

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
7499-10

meddelad i Stockholm den 3 juni 2011

KLAGANDE

Vuxennämnden i Eskilstuna kommun
631 86 Eskilstuna

MOTPART

AA

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Jönköpings dom den 29 november 2010 i mål nr 2333-10, se bilaga

SAKEN

Stöd och service till vissa funktionshindrade

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Med bifall till överklagandet upphäver Högsta förvaltningsdomstolen kammarrättens och förvaltningsrättens avgöranden och fastställer vuxennämndens beslut.

YRKANDE M.M.

Vuxennämnden yrkar att Högsta förvaltningsdomstolen ska undanröja kammarrättens och förvaltningsrättens domar och fastställa vuxennämndens beslut. Till stöd för överklagandet anför nämnden bl.a. följande. AAs

Dok.Id 106390

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Wallingatan 2

Telefon
08-561 676 00

E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-12:00
13:00-16:30

Mål nr
7499-10

funktionshinder är inte av den art och omfattning att hon kan anses tillhöra personkretsen i 1 § 3 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS. Hon har därmed inte rätt till insatser enligt LSS. Hennes behov av hjälp och stöd kan ges, och ges också, genom insatser enligt socialtjänstlagen (2001:453). I förarbetena till LSS har gjorts uttalanden som talar för att en funktionsnedsatt förälders behov av hjälp för att tillgodose sitt barns behov av omvårdnad och tillsyn inte ska beaktas vid bedömningen av personkretstillhörighet enligt LSS samt att det omsorgs- och tillsynsbehov som barnet har och som inte kan tillgodoses av föräldrarna ska tillgodoses genom insatser enligt socialtjänstlagen (prop. 1992/93:159 s. 66-67 och s. 176). Det är således enbart AAs behov av stöd och service relaterat till hennes egen person som ska beaktas vid bedömningen av personkretstillhörigheten.

AA bestrider bifall till överklagandet och anför bl.a. följande. Hon ska anses tillhöra personkretsen i 1 § 3 LSS i första hand på grund av sitt personliga hjälpbehov. Hon har en ärftlig ögonsjukdom, retinitis pigmentosa, som drabbar näthinnan och inte har någon effektiv behandling, vilket orsakar en grav synnedsättning. Hon har inget mörkerseende och påverkas av snö eller sol som bländar. Hennes funktionshinder är stort. Det är av sådan karaktär att det påverkar flera viktiga livsområden samtidigt, både hennes boende och hennes fritid. Hon har i hemmet behov av hjälp med mathållning, klädvård, nagelvård, frisyr, städning, tvättning och att läsa post och betala räkningar. Utanför hemmet behöver hon hjälp i alla miljöer utan anpassad belysning. Utomhus, både i känd och okänd miljö, behöver hon sällskap och ledsagning. Hon behöver därför hjälp i vardagliga situationer som matinköp, läkarbesök, fritidsaktiviteter och besök hos släkt och vänner. Hon klarar inte nämnda vardagsrutiner på egen hand utan har alltså ett återkommande behov av en annan persons hjälp i boendet, på fritiden och när hon förflyttar sig utomhus. I andra hand ska hon anses tillhöra personkretsen i 1 § 3 LSS när uppgifterna i hushållet i egenskap av förälder räknas med i bedömningen. Hennes son är en del av hushållet. Det ligger i hennes föräldraansvar att t.ex. laga extra mat, städa efter sin son och utföra andra hushållssysslor som en förälder behöver utföra. Hon är ensamstående och behöver ensam sörja för sin sons välbefinnande och sköta hela hushållet. Vidare bör

hennes sons bästa påverka personkretsbedömningen så att hans behov också beaktas.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

AA är idag beviljad ledsagarservice med stöd av socialtjänstlagen. Hon har ansökt om att få ledsagarservice med stöd av LSS. En förutsättning härför är att AA tillhör den personkrets som omfattas av LSS. Först då kan insatser enligt den lagen komma i fråga.

Av 1 § LSS framgår att lagen gäller insatser för särskilt stöd och särskild service bl.a. åt personer med varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är stora och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service (punkt 3).

Av utredningen framgår att AA på grund av varaktig synnedättning är i behov av hjälp för att klara av många av de rutiner som är en del av vardagen. Hon är ensamstående och lever med sin treåriga son. Hennes behov av hjälp hänför sig dels till hennes egen person, dels till omsorgen om och tillsynen av sonen.

Frågan i målet är i första hand om AAs behov av hjälp med omsorg om och tillsyn av sonen kan beaktas vid bedömningen av om hon kan anses tillhöra personkretsen enligt 1 § 3 LSS.

I propositionen till LSS berördes frågan om en insats enligt LSS, och då särskilt personlig assistans, kan tillgodose en funktionshindrad förälders behov av hjälp med att sköta sitt barn. Där anfördes följande (prop. 1992/93:159 s. 66-67).

Under den första tiden i ett barns liv är barnet känslomässigt och praktiskt totalt beroende av någon vuxen, oftast en förälder. Först gradvis kan barnet utveckla en uppfattning om sig självt och relatera till andra personer. Det är därför viktigt för barnets utveckling att det under denna tid kan få sina grundläggande behov tillgodosedda av bara ett fåtal vuxna personer. Om någon av föräldrarna har personlig assistent är det enligt min mening naturligt att assistenten, om han eller

hon är lämpad därtill, under barnets första tid även hjälper föräldern med den omvårdnad av barnet som han eller hon inte kan ge själv. Det ska givetvis inte utesluta att barnet kan ha behov av andra eller ytterligare insatser. Det är stödets karaktär av en nära personlig relation som bör vara avgörande för om insatsen ska ges av föräldrarnas personliga assistent eller på annat sätt. Det går inte att närmare specificera när ett barn når en sådan mognad att det kan klara nära relationer utanför en begränsad krets. Bedömningen av hur länge viss omvårdnad av barnet bör anses ingå i föräldrarnas personliga assistans måste göras i varje enskilt fall. – Även funktionshindrade föräldrar som inte har personlig assistent kan behöva praktisk hjälp med att ta hand om sitt barn. I dessa fall bör det vara en uppgift för kommunerna att inom ramen för sin socialtjänst stödja familjerna. Enligt socialtjänstlagen ska socialnämnden verka för att barn och ungdomar växer upp under trygga och goda förhållanden, i nära samarbete med hemmen främja en allsidig personlighetsutveckling och en gynnsam fysisk och social utveckling hos barn och ungdom och sörja för att barn och ungdom som riskerar att utvecklas ogynnsamt får det skydd och stöd som de behöver. Det är naturligtvis angeläget att personlig hjälp som ges till både barnet och föräldern samordnas på ett lämpligt sätt.

Även i specialmotiveringen till 9 § 2 LSS (a. prop. s. 176) framhålls att ett barns behov av omvårdnad principiellt inte är en uppgift för föräldrarnas personliga assistent och att ansvaret för att tillgodose barnets behov av stöd åvilar kommunens socialtjänst.

Dessa propositionsuttalanden får anses utvisa att de insatser som ges enligt LSS i princip endast är avsedda att tillgodose sådana behov som kan hänföras till den funktionshindrades egen person. Ännu mindre bör då andra behov än den funktionshindrades egna kunna komma i beaktande vid prövningen av om han eller hon alls hör till lagens personkrets.

De funktionshinder som avses i 1 § 3 LSS ska vidare vara varaktiga, dvs. inte av tillfällig eller mera övergående natur (a. prop. s. 169). Detsamma får förutsättas gälla även följderna av det stora och varaktiga funktionshindret, dvs. att dessa inte bara tillfälligt orsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service. Ett övergående behov av stöd eller service ska således inte inverka på bedömningen av om någon hör till lagens personkrets. Ett friskt barns behov av omsorg och tillsyn minskar med tiden och kan därför även av detta skäl inte inverka på bedömningen av om föräldern omfattas av personkretsen i 1 § 3.

Av det anförda följer att det endast är AAs eget behov av stöd och service som ska bedömas i detta mål och att hennes treåriga sons behov av omvårdnad och tillsyn inte kan beaktas vid den prövning som nu är i fråga. Högsta förvaltningsdomstolen finner i denna del inte att utredningen visar att AA har sådana svårigheter i den dagliga livsföringen eller ett så omfattande behov av stöd eller service som avses i 1 § 3 LSS. Hon omfattas således inte av personkretsen i LSS och har inte rätt till insatser med stöd av den lagen. Vuxennämndens överklagande ska därför bifallas.

Högsta förvaltningsdomstolen erinrar om nämndens skyldighet att erbjuda såväl AA som hennes son erforderligt stöd enligt socialtjänstlagen.

Susanne Billum

Peter Kindlund

Margit Knutsson

Henrik Jermsten

Olle Stenman

Charlotte Mattsson

Föredragande justitiesekreterare

Avd. II

Föredraget 2011-05-18